

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра _____ **філософії**

(найменування кафедри)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК 16 Людина і світ: філософський дискурс

(назва навчальної дисципліни)

освітня програма «Регіональне управління»

(назва освітньої програми)

спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

(код і назва спеціальності)

галузь знань 28 публічне управління та адміністрування

(код і назва галузі знань)

ступінь вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень

(назва ступеня вищої освіти)

Затверджено на засіданні кафедри

філософії

(найменування кафедри)

Протокол № 12 від 20.06.2022 р.

м. Запоріжжя 2022

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Дисципліна належить до освітніх компонентів у закладах вищої освіти IV рівня акредитації, які вирішують питання загальнокультурної підготовки здобувачів вищої освіти. Дисципліна «Людина і світ: філософський дискурс» є нормативною дисципліною зі спеціальності <u>281 «Публічне управління та адміністрування»</u> для освітньої програми <u>«Регіональне управління»</u> , яка викладається у 4 семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський) рівень</i>
Викладач	Повзло Олександр Миколайович, кандидат філософських наук, доцент
Контактна інформація викладача	Телефон кафедри: 7-698-285, моб. телефон викладача: 0954446179, E-mail викладача (за згодою викладача) pan431@ukr.net
Час і місце проведення навчальної дисципліни	<i>Предметна аудиторія кафедри 540, 549</i>
Обсяг дисципліни	<i>Кількість годин 90 Кредитів 3 Розподіл годин (лекції 30 (денна форма) / 4 (заочна форма), семінарські 15 (денна форма) / 2 (заочна форма), самостійна робота 45 (денна форма) / 84 (заочна форма), вид контролю - екзамен</i>
Консультації	<i>Згідно з графіком консультацій</i>
2. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни	
Пререквізити: базовий шкільний курс громадської освіти Постреквізити: Звичаї та традиції народів світу. Світова культура та мистецтво Вивчення навчальної дисципліни «Людина і світ: філософський дискурс» ґрунтується на засвоєнні дисциплін: «Логіка», «Культурологія», «Психологія», «Етика та естетика», «Економічна теорія», «Філософія управління», «Релігієзнавство», «Політологія», «Правознавство» та інші. Філософія має справу з мисленням, моральністю, та з психологією, та з духовністю, з логікою і сенсом людського буття, що поширюється на навчальні дисципліни, які були названі вище. Це має місце в системі наступних понять та суджень: «Філософія, логіка та культура мислення людини», «Філософські проблеми наукового пізнання», «Філософські проблеми людинознавства», «Філософські проблеми природознавства» та інші.	
3. Характеристика навчальної дисципліни	
Вивчення загальноосвітнього курсу «Людина і світ: філософський дискурс» передбачає ознайомлення студентів із основними теоріями та проблемами сучасної світової та вітчизняної філософії, їх історії, з розмаїттям підходів, методологій, теоретичних побудов, виховання у студентів особливого "смаку" до цінностей матеріального і духовного порядку, що мають в історії людства загальний і неминучий характер. Загальні компетентності: ЗК 1 Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. ЗК 2 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 3 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства,	

техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 5 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 6 Здатність працювати в команді.

ЗК 7 Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 8 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 9 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 10 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 11 Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 12 Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 13 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).

Фахові компетентності:

ФК 1 Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

ФК 3 Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.

ФК 5 Здатність використовувати систему електронного документообігу.

ФК 7 Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.

ФК 9 Здатність впроваджувати інноваційні технології.

ФК 10 Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

ФК 11 Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.

очікувані програмні результати навчання:

ПРН 1 Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

ПРН 7 Уміти організовувати та брати участь у волонтерських / культурно-освітніх / спортивних проектах, спрямованих на формування здорового способу життя / активної громадянської позиції.

ПРН 12 Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування.

ПРН 13 Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку.

4. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета дисципліни. Метою викладання навчальної дисципліни «Людина і світ: філософський дискурс» є формування філософської культури мислення, засвоєння студентами базових теоретичних знань та практичних навичок застосування філософської методології при розв'язанні завдань суспільної й індивідуальної життєдіяльності, щоб студенти, майбутні магістри, науковці, фахівці з різних галузей суспільного виробництва збагатили свій інтелектуально-творчий потенціал знаннями:

- на понятійному рівні – основних тенденцій розвитку сучасної філософії, її історії, її основних сучасних напрямків, шкіл, концепцій, а також засвоїли загальну теорію пізнання;
- на фундаментальному рівні – змісту філософії, її сутності, предмету та структури, її історії, зокрема, й особливостей історії вітчизняної філософської думки;
- на практично-творчому рівні – сучасного стану філософського знання людства, осягнули завдання, принципи й функції комунікативної філософії сучасного світу (на відміну від онтологічної чи гносеологічної філософії попередніх епох).

5. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Людина і світ: філософський дискурс» є:

- Основними завданнями вивчення дисципліни «Людина і світ: філософський дискурс» є:
- викласти загальні засади філософії, визначити передумови її виникнення, логіку розвитку та основні напрями й тенденції розгортання;
 - розкрити зміст історико-культурного розвитку людства як процесу розвитку філософії;

- надати цілісне уявлення про особливості змісту та проблематики філософського знання, його основні поняття, категорії, проблеми, імена;
- розтлумачити специфіку сучасного етапу розвитку філософії в історії людства та особливості філософствування сучасної людини постмодерністського світу;
- сформувати навички творчого мислення, вміння доводити та відстоювати свою думку; сприяти формуванню світоглядних цінностей, гуманізації особистості.

6. Зміст навчальної дисципліни

Зміст навчальної дисципліни відповідає сенсу розкриття основної частини проблем відносно запропонованих завдань, компетентностей, а також досягненню мети викладання навчального курсу «Людина і світ: філософський дискурс», особливо що до розуміння сучасного світу та людини.

Змістовний модуль 1. Філософія про людину та світ у попередні епохи історії людства.

Тема 1.1. Що таке філософія. «Людина – світ» як основний предмет філософського знання. Коло філософських проблем.

Що таке філософія та навіщо вона. Основні "визначення" філософії. Філософія у системі культури. Філософія і людське мислення. Історичні системи знання (й типи світогляду історичної людини) – міфологія, релігія, наука – та філософія. Функції та роль філософії у сучасному світі.

Специфіка філософського знання (філософії як системи знання людини про світ) та природа філософських проблем. Основні поняття і категорії філософії: «людина», «буття», «свідомість», «самосвідомість». Коло філософських проблем: «людина – світ» як предмет філософії, проблема буття, проблема свідомості та мислення, проблема пізнаванності світу тощо. "Вічні" питання філософії: проблема смерті та безсмертя людини, проблема людського щастя, проблема сенсу людського життя й інші. Філософія як історія виникнення та розвитку філософських напрямків, систем, шкіл, проблем.

Тема 1.2. Світ і людина у філософії Давнього Сходу.

Давній світ як Давній Схід. Особливості філософствування на Давньому Сході. Східна парадигма філософського знання: витoki і джерела формування. Картина світобудови, згідно з давньосхідною філософією, та місце людини у ній. Основні поняття східної філософії: «сансара», «нірвана», «карма», «атман», «брахман», «медитація» й ін.

Шляхи духовного розвитку людини у філософії Давньої Індії. медитація, нірвана. Даршани давньоіндійської філософії.

Філософія Давнього Китаю: основні філософські школи, напрямки, проблеми. Основні поняття давньокитайської філософії: «дао», «де», «гуни», «їнь», «ян», «змінення». Місце людини в світі у філософії даосизму. Соціальн-політична проблематика у філософії Давнього Китаю: моїзм, легізм, конфуціанство.

Тема 1.3. Людина класичного західного світу (класичної парадигми філософствування): Античність, Середні віки, Новий час.

Концепт «людина» у класичній парадигмі філософствування: Античність, Середні віки, Новий час.

Людина та світ у філософії епохи Античності. Становлення філософської проблематики: досократики. Проблема першооснови світу: Фалес, Анаксимен, Анаксимандр. Натурфілософія та космоцентризм Античності. Зародження діалектики: Геракліт. Елементи наукового мислення: Піфагор. Парадокси могутності людського розуму: Зенон Елейський. Народження філософії людини (софісти, Сократ): формула «людина – міра усіх речей» софістів та формула «Пізнай себе!» Платон: «вчення про ідеї» та теорія ідеальної держави. Філософська система Аристотеля (метафізика, формальна логіка). Стоїки, епікурейці, скептики, кініки (циніки) й інші.

Людина Середніх віків та світ людини (картина світу) цієї епохи. Християнський релігійний світогляд як основне джерело формування європейської середньовічної філософії. Особливості теологічного світогляду та світосприймання. Світ та людина як творіння Бога. Проблема душі та тіла, віри та розуму (перша – за принципом «вірю, щоб зрозуміти»)

Блаженного Августина та друга – за принципом «вірю, щоб зрозуміти» Томаса Аквіната моделі ортодоксії у філософії Середніх віків, феномен середньовічної схоластики). Проблема людської волі. Руйнування картини світу Середніх віків: епоха Реформації (Мартін Лютер). Становлення перед-буржуазного типу людини.

Револуція у свідомості людини епохи Відродження. Народження людського «Я» Нового часу (історичний, культурологічний, психологічний й ін. аспекти). Культура «у пошуках індивідуальності». «Абстрактний індивідуалізм» людини Нового часу.

Людське «Я» Нового часу: гносеологічний вимір людини («Розум, що Пізнає» Нового часу). Формула «знання є силою, якщо воно істинно» Ф.Бекона. «Cogito ergo sum» («мислю, отже, існую») Р.Декарта.

Політична філософія Нового часу: Н.Макіавеллі, Т.Гоббс, Дж.Локк. Логіка формування класичного поняття «держава». Теорія «суспільного договору» між державою та суспільством (людиною) Дж.Локка.

Філософія марксизму. Проблема людини у діалектико-матеріалістичній концепції суспільства (та людини) марксизму.

Змістовний модуль 2. Філософія світу людини у сучасній інтелектуальній історії людства.

Тема 2.1. Людина та світ у неklasичній парадигмі філософствування.

Специфіка сучасного філософського дискурсу про світ та людину.

Цінність філософії для особи та суспільства. Значущість філософського знання й філософського тлумачення людини у сучасному полікультурному світі.

Зміна засад філософського мислення наприкінці ХІХ - поч. ХХ ст.: перегляд принципів і традицій класичної раціоналістичної філософії та народження нового («неklasичного») філософського підходу до світу та до людини. Критика раціоналістичної традиції: «світова воля» А.Шопенгауера, «Бог мертвий» та «надлюдина» і «переоцінка цінностей» Ф.Ніцше.

Неklasичне «буття людини у світі», замість «буття світу» та «буття людини» класичних епох. Людина у новому специфічному вимірюванні. Людська суб'єктивність (суб'єктивне буття людини) як новий вид реальності у філософії Новітнього часу.

Тема 2.2. Людина у світі Новітнього часу (ХХ-ХХІ ст.): філософські обрії життєдіяльності.

Людина та світ Новітнього часу: основні філософські характеристики сучасної картини світу та філософські координати життєдіяльності сучасної людини.

«Світ абсурду» ХХ ст. Західна філософія ХХ ст.: феноменологія, екзистенціалізм, герменевтика, постпозитивізм й ін. Філософія психоаналізу З.Фрейда: проблема співвідношення «свідомого» та «несвідомого» у людині. Філософія мови Новітнього часу: «мовні ігри», «світ (та людина) як текст».

Філософія постмодерного світу (з кінця ХХ ст.): «руйнування наративів», відмова від будь-якого центрування картини світу та «глобальний поліцентризм», «деконструкція», «дискурс», «ризом», «хаосмос», інтерпретативне мислення тощо. Деякі філософські аспекти буття людини у сучасній цивілізації ХХІ ст.

Тема 2.3. Людина-суспільство-світ у сучасній українській філософії.

Витоки, джерела та етапи становлення української філософії. Філософські думки в епоху Київської Русі. Антропологічна традиція у Києво-Могилянській Академії. Оформлення принципу кордоцентризму в українській філософії: Г.Скорохода про «дві натури, три світи», про «сродну працю». Серце, розум, віра у філософії П.Юркевича.

Філософські обрії української культури ХVІІІ-ХІХ ст. Початок розробки філософії української ідеї. Кирило-Мефодіївське товариство.

Академічна філософія в Україні кінця ХІХ - початку ХХ ст. Феномен радянської філософії. Філософія і радянська ідеологія. Філософська та соціально-політична думка в українській діаспорі. Гуманістична спрямованість діяльності «шестидесятників».

Тенденції розвитку української філософії на межі ХХІ ст. Проблема діалектики взаємозв'язку людини та суспільства. Київська антропологічна школа: В.Табачковський,

Г.Волинка й ін. Філософські розвідки соціально-політичного життя у сучасній Україні. Аналітична тенденція у розвитку української філософії ХХІ ст. (М.Попович, С.Кримський й ін.).

Сучасні дослідження з історії української філософії. Плідний діалог української і сучасної західноєвропейської філософії. Основні напрямки філософських досліджень у сучасному українському науковому дискурсі.

7. План вивчення навчальної дисципліни

№ тижня	Назва теми	Форми організації навчання	Кількість годин
1.	Що таке філософія. «Людина – світ» як основний предмет філософії. Коло філософських проблем.	л/с	4/3
2.	Світ і людина у філософії Давнього Сходу.	л/с	4/2
3.	Людина класичного західного світу (й класичної парадигми філософствування): Античність, Середні віки, Новий час.	л/с	7/4
4.	Людина та світ у неklasичній парадигмі філософствування.	л/с	5/2
5.	Людина у світі Новітнього часу (XX-XXI ст.): філософські обрії життєдіяльності.	л/с	6/2
6.	Людина-суспільство-світ у сучасній українській філософії	л/с	4/2

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Що таке філософія. «Людина – світ» як основний предмет філософії. Коло філософських проблем.	7
2	Світ і людина у філософії Давнього Сходу.	8
3	Людина класичного західного світу (й класичної парадигми філософствування): Античність, Середні віки, Новий час.	8
4	Людина та світ у неklasичній парадигмі філософствування.	6
5	Людина у світі Новітнього часу (XX-XXI ст.): філософські обрії життєдіяльності.	6
6	Людина-суспільство-світ сучасного українського соціуму (мовою філософії).	10
Разом:		45

9. Шкала оцінювання.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
60 – 100	60 – 100	зараховано
0 – 59	незадовільно	не зараховано

10. Система та критерії оцінювання курсу

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою, за таким співвідношенням:

- письмові на усні опитування під час лекційних занять: 10% (максимальна кількість балів 15);
- практичні заняття: 15% (максимальна кількість балів 15);
- виконання індивідуального завдання: 15% (максимальна кількість балів 15);
- модульне письмове опитування: 60% (максимальна кількість балів 60).

Підсумкова максимальна кількість балів – 100.

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу.

11. Політика курсу

Викладання курсу спрямовано на системне та всебічне розглядання філософського знання як основного елементу суспільної свідомості, як важливого фактору світоглядної орієнтації молоді, студентства в сучасній системі як буття, так і різноманітного знання. При оцінюванні студента обов'язково враховується його присутність на заняттях та його активність під час лекційних та семінарських занять, недопустимість пропусків та запізень на заняття, списування та плагіат, несвоєчасне виконання поставленого завдання й т. ін. Вся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає посеред рекомендованих. Філософський курс мусить виховувати у студента найкраще розуміння своєї предметної області, орієнтацію у специфіці майбутньої спеціальності, а також виховувати прогресивну громадянську позицію.